

30 tapaa harjoitella opettajuutta luokanopettaja- harjoittelussa

Riitta Harjula ja Anna-Mari Kyyr 

eNORSSI

30 tapaa harjoitella opettajuutta luokanopettaja- harjoittelussa

Riitta Harjula ja Anna-Mari Kyyrä

ISBN 978-952-86-1457-9

Suomen harjoittelukoulujen julkaisuja
ISSN 2342-8333

eNORSSI

eNorssi - Opettajankouluttajien yhteistyöverkosto 2026

SISÄLLYS

Sisällys	1
Johdanto	2
Kysely	3
Tulokset	3
Ensimmäisen vuoden harjoittelu	3
Toisen vuoden harjoittelu	4
Kolmannen vuoden harjoittelu	5
Neljännen vuoden harjoittelu	6
Viidennen vuoden harjoittelu	7
Harjoittelutiedot koottuna kaupungeittain	9
Ohjaukset	12
Hyviä käytänteitä	13
Pohdinta	14
Lähteet	15

JOHDANTO

eNorssin ohjaajakoulutuspolun kolme pääohjaajakoulutusmodulia varustavat, vahvistavat ja rohkaisevat ohjaajia kehittymään omassa ohjaajuudessaan. Lisäarvoa näihin koulutuksiin tuo yhteistyö eri harjoittelukoulujen välillä. Samalla nämä koulutukset ovat avanneet silmät näkemään, kuinka eri tavoilla eri harjoittelukouluissa luokanopettajaopiskelijan harjoittelupolku on rakennettu ja toteutettu. Tältä pohjalta meissä heräsi hämmennys siitä, kuinka monenkirjava harjoittelukenttä meillä on. Yliopistolaki 558/2009 §88 toteaa vain ”Yliopistoon, jossa järjestetään opettajan koulutusta, kuuluu opetusharjoittelua ja opettajankoulutuksen kehittämistä varten tarpeellinen määrä harjoittelukouluja” ja luokanopettajan kelpoisuus määritellään ”Luokanopetusta on kelpoinen antamaan henkilö, joka on suorittanut: kasvatustieteen maisterin tutkinnon, vähintään 60 opintopisteen tai vähintään 35 opintoviikon laajuiset peruskoulussa tai perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot sekä vähintään 60 opintopisteen tai vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot”. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998 §4.)

Keskustelu eri yksiköiden ohjaavien opettajien kanssa herätti meissä uteliaisuuden lähteä selvittämään tarkemmin, kuinka monella eri tavalla luokanopettajan opetusharjoittelun voi suorittaa. Alun perin meitä kiinnostivat erityisesti ohjauksen sisällöt sekä harjoitteluiden rakenteelliset erot.

Valtakunnallisen ohjaajakoulutuksen moduuli 3:n (Ohjaus ja tutkimus – ohjaukseen vaikuttavan tutkimuksen hyödyntäminen) aikana tutustuimme Riitta Jyrhämän (2022) julkaisemaan artikkeliin Sata tapaa tulla opettajaksi. Artikkelin tarkastelee opettajaksi kasvamisen monimuotoisuutta erityisesti opetusharjoittelun ja pedagogisten opintojen näkökulmasta. Tämä innoitti meitä antamaan työnllemme nimen: 30 tapaa harjoitella opettajuutta luokanopettajaharjoittelussa.

Keväällä 2024 tekemämme kyselyn jälkeen opettajankoulutuslaitosten opetussuunnitelmia on uudistettu. Kaikissa harjoittelukouluissa muutoksella ei ole ollut vaikutusta harjoitteluihin. Kyselyn yhteydessä tämän ilmaisivat seuraavat harjoittelukoulut: Helsinki, Rauma ja Vaasa. Kaikkien koulujen osalta muutoksista ei ole tietoa. Tiedossa olevat muutokset on kirjattu tuloksiin harjoittelutaulukoiden alapuolelle.

KYSELY

Keväällä 2024 lähetimme kyselylomakkeen täytettäväksi jokaiseen harjoittelukouluun harjoittelusta vastaaville opettajille. Lomakkeen kysymykset nousivat eroista, joita havaitsimme keskustellessamme muiden harjoittelukoulujen ohjaajien kanssa.

Kyselylomakkeessa oli kaksi osaa. Ensimmäinen koski harjoittelun rakennetta ja toinen opiskelijoille harjoittelukoulussa annettavaa ohjausta. Sähköinen Forms-lomake lähetettiin sähköpostilla jokaiseen yksikköön. Vastauksia saimme kaikkiaan 33 kappaletta koskien eri harjoitteluita. Vastauksia saimme kaikista harjoittelukouluista.

TULOKSET

Seuraaviin taulukoihin on koottu kyselyn tulokset sen mukaan, mihin opiskeluvuoteen harjoittelu on kunkin opettajankoulutuslaitoksen opinto-ohjelmassa suunniteltu. Taulukossa on vertailtu harjoittelun opintopistemäärää, opetustuntien ja seurattavien tuntien määrää, harjoittelun kokonaiskestoja sekä sitä, ovatko opettajankoulutuslaitokselta (OKL) nimetyt harjoittelua ohjaavat opettajat läsnä koululla oppitunneilla tai ohjauksissa. Tulokset perustuvat keväällä 2024 tehtyyn kyselyyn.

Ensimmäisen vuoden harjoittelu

Taulukko 1. Ensimmäisen vuoden harjoittelu

	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
JOENSUU	3	5 tuokiota	18 x 45	4	ei
JYVÄSKYLÄ	5	8 x 75	16 x 75	20	ei
OULU	2	2 x 45	21 x 45	8 päivää	ei
RAUMA	4	10 x 10-45	26 x 45	4	kyllä
TURKU	4/5	10 x 45	25 x 45	3	kyllä
ROVANIEMI	2	2 tuokiota + 4 x 45	3 h /päivä	2,5	ei

Ensimmäisen opetusharjoittelun osalta löytyy vaihtelua sen suhteen, opetetaanko harjoittelutunneilla yksin vai yhdessä toisen opiskelijan/opiskelijoiden kanssa. Myös siinä, opetetaanko kokonaisia oppitunteja vai lyhyempiä opetustuokioita, on erilaisia käytäntöjä.

Joensuussa kaikki viisi tuokiota opetetaan pareittain. Jyväskylässä ei vuonna 2024 ollut tarkasti määritelty yhteisopettajuuden määrää, mutta käytännössä vähintään puolet opetuksesta oli pareittain tai isommissa ryhmissä. Oulussa toinen opetustunneista on yhteisopettajuutta ryhmässä ja toinen parin kanssa. Raumalla opetus tapahtuu yhdessä, ja opetuksen kesto vaihtelee tuokiosta kokonaiseen oppituntiin. Turussa sen sijaan kymmenestä opetustunnista enintään seitsemän on yhteisopettajuutta. Rovaniemellä opetustuokioista ollaan vastuussa yksin, ja kokonaiset oppitunnit voi opettaa yksin tai parin/ryhmän kanssa.

Opettajankoulutuslaitoksen ohjaaja on mukana kouluarjessa vain Turussa ja Raumalla. Turussa opintopistemäärä vaihtelee sen mukaan, onko opiskelija KM-taustainen (5 op) vai ei (4 op). Jyväskylässä OKL:n uudessa opetussuunnitelmassa (2024 alkaen) opetusta on 8 x 45 minuuttia ja seurantatunteja 16 x 45 minuuttia.

Toisen vuoden harjoittelu

Taulukko 2. Toisen vuoden harjoittelu

	OP	OPETUS min	SEURANTA min	KESTO (VK)	OKL
RAUMA	8	48 X 45	28 x 45	8	kyllä
ROVANIEMI	6	18-19 x 45	67-70 x 45	5	kyllä
TAMPERE A	5	30 x 45	12 x 45	8	kyllä
TAMPERE B	5	30 x 45	12 x 45	8	kyllä
TURKU	9	40 x 45	52 x 45	8	kyllä
VAASA	5	20 x 45	16 x 45	4	kyllä
OULU	5	20 x 45	23 x 45	6	ei

Toisen vuoden harjoittelussa kaikki opetus on Raumalla ja Tampereella yhteisopettajuutta. Myös Vaasassa yhteisopettamista on runsaasti, noin 70 % oppitunneista. Oulussa yhteisopetuksen määräksi on sovittu 8/20 oppituntia. Rovaniemellä oppitunneista 15 on omaa opetusta, jonka lisäksi yhdessä opetetaan 3–4 oppituntia. Rovaniemellä oppituntien havainnointia on eniten. Se jakautuu oman kotiluokan havainnointiin (25 oppituntia) ja kaikkie

samassa luokassa harjoittelevien opiskelijoiden tuntien havainnointiin (42–50 oppituntia). Turussa harjoittelu jakautuu aineharjoitteluun (20 oppituntia) ja päiväharjoitteluun (20 oppituntia). Näistä päiväharjoittelu suoritetaan pareittain. Myös Turussa havainnointia sisältyy tähän harjoitteluun muihin verrattuna runsaasti, aineharjoittelussa 32 x 45 min ja päiväharjoittelussa 20 x 45 min (vertaisseuranta).

Suurimmassa osassa kouluja toisen opintovuoden harjoittelussa on OKL:n ohjaaja mukana koululla. Esimerkiksi Vaasassa 4/20 oppitunnilla OKL:n ohjaaja on mukana ja Raumalla jaksosuunnitelmien ohjaamisessa. Rovaniemellä OKL:n ohjaaja on mukana tunneilla sekä ohjauksissa. Jyväskylässä OKL:n ohjaajat eivät osallistu koululla tapahtuvaan ohjaukseen.

Jyväskylän opettajankoulutuslaitoksen uudessa opetussuunnitelmassa kolmannen opintovuoden harjoittelu on siirtynyt toiseen opintovuoteen. Harjoittelu on nyt 8 opintopisteen kokonaisuus, joka jakautuu kahteen harjoittelujaksoon. Molemmissa opetusta on 16 x 45 minuuttia eli yhteensä opetusta on 32 oppituntia, joista vähintään neljä oppituntia opetetaan harjoitteluparin/-ryhmän kanssa. Harjoittelussa opiskelija on mukana samassa kotiluokassa viisi viikkoa sekä syys- että kevätlukukaudella (yhteensä 10 viikkoa).

Lapin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen uudessa opetussuunnitelmassa määritellään entistä tarkemmin opetussisältöjä siten, että jokaisella harjoittelijalla on yksi taito- tai taideaineen jakso, ja harjoittelija opettaa yhden neljästä jaksosta joko suomen kieltä ja kirjallisuutta tai matematiikkaa. Turussa toisen vuoden harjoittelusta poistettiin aineenopettaja-luokanopettaja-yhteistyö, ja yliopisto edellyttää kaikissa opetusharjoittelujaksoissa tekoälyn ja kestävän kehityksen huomioimista.

Kolmannen vuoden harjoittelu

Taulukko 3. kolmannen vuoden harjoittelu

	OP	OPETUS	SEURANTA	KESTO (VK)	OKL
		MIN			
HELSINKI	10	50 X 45	18 x 45	7	kyllä
JOENSUU	7	22 X 45	27 X 45	10	kyllä
JYVÄSKYLÄ	6	16 x 75	10 x 75	6	ei
TAMPERE	5	14-28 x 45	on	8	ei
ROVANIEMI	2	16 x 45	23 x 45	3	kyllä

Kolmannen vuoden harjoittelussa Helsingissä kaikki tunnit opetetaan pareittain, harjoittelija on vetovastuussa 25 tunnista ja toimii toiset 25 oppituntia yhteisopettajana. Joensuussa yhteisopettajuuden määrä vaihtelee opetettavien aineiden ja luokan mukaan. Rovaniemellä opetus toteutuu yksin, pareittain tai yhdessä joustavasti. Kyselyn vastaamishetkellä kävi ilmi, että tähän harjoitteluun opettajankoulutuslaitosten uudet opetussuunnitelmat tuovat eniten muutoksia. Tampereella tämä harjoittelu lopetetaan ja opintopisteet yhdistetään maisterivaiheen harjoitteluun. Rovaniemellä harjoittelu muuttuu kolmen opintopisteen kokonaisuudeksi. Jyväskylässä harjoittelu on muuttunut kahdeksan opintopisteen kokonaisuudeksi ja siirtynyt toiseen opintovuoteen. Joensuussa harjoitteluun on myös tulossa muutoksia.

OKL on mukana ohjauksissa Helsingissä, Joensuussa ja Rovaniemellä. Helsingissä lähtökohdiana on, että ainedidaktiikan lehtori seuraa noin yhden oppitunnin paria kohti ja osallistuu sen tunnin pohjalta ohjauskeskusteluun. Joensuussa OKL:n ohjaajan mukanaolo vaihtelee paljon oppiaineen mukaan ja on vähäistä. Rovaniemellä ohjaajat ovat mukana MOK-viikolla joustavasti, mutta he ohjaavat ennakkoon vähintään yhden tunnin ja MOK-viikon loppuksi yhden tunnin.

Neljännen vuoden harjoittelu

Taulukko 4. neljännen vuoden harjoittelu

	OP	OPETUS	SEURANTA	KESTO (VK)	OKL
JOENSUU	7	35 x 45	32 x 45	10	ei
JYVÄSKYLÄ	6	24 x 45	24 x 45	6	ei
OULU	11	60 x 45	30 x 45	8	kyllä
RAUMA	6	18 x 45	20 x 45	1-2	ei
TAMPERE	5	30 x 45	8 x 45	4	ei
TURKU	10	44 x 45	10 x 45	6	kyllä
ROVANIEMI	7	35 x 45	noin 8-18 x 45 + vertaisseuranta	5	kyllä
VAASA	5	15 x 45	15 x 45	4	Kyllä

Neljännen opintovuoden harjoittelun osalta ilmeni paljon eroja yhteisopettajuuden määrissä. Vaasassa yhteisopettajuutta ei ole lainkaan ja Raumalla vain, jos opiskelija sitä toivoo.

Tampereella yhteisopettajuutta voi olla monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä. Oulussa, Turussa ja Rovaniemellä yhteisopettajuutta on enemmän kuin muualla. Oulussa määrä on 15/60 oppituntia. Oulussa opetustuntien määrä kaiken kaikkiaan on muihin kaupunkeihin verrattuna suuri. Turun opetustuntien määrä on 44. Näistä yhteisopettajuutta on 34 tuntia ja sen lisäksi 10 tuntia on monialaista oppimiskokonaisuutta, joka on vastauksissa myös ilmoitettu yhteisopettajuudeksi. Rovaniemellä opetuksesta 10–25 tuntia opetetaan yhdessä, kun oppitunteja on yhteensä 35. Vertaisseurannassa Rovaniemellä havainnoidaan kaikki opiskelijajarin oppitunnit ja lisäksi kaikki oman kotiluokan tunnit seurataan 2–3 päivänä.

Myös OKL:n mukanaolosta löytyy eroavuuksia. Oulussa OKL:n ohjaaja on mukana yhdellä oppitunnilla jokaista opetettavaa ainetta kohti. Rovaniemellä puolestaan OKL:n ohjaajat eivät ole mukana oppitunneilla, mutta sen sijaan osallistuvat 1–3 kertaa ohjauskeskusteluihin. Turussa toimitaan kunkin oppiaineen ohjausresurssin mukaan sekä lisäksi ohjaajat ovat mukana seuraamansa oppitunnin palautekeskustelussa. Vaasassa OKL:n ohjaaja on mukana kahdella oppitunnilla ja osallistuu niiden oppituntien palautekeskusteluihin.

Jyväskylässä neljännen vuoden harjoittelua ei vuonna 2024 suoritettu Normaalikoululla, vaan esimerkiksi Jyväskylän kaupungin kouluilla tai ulkomailla. Jyväskylän opettajankoulutuslaitoksen uudessa opetussuunnitelmassa ei ole enää tätä harjoittelua. Se on korvattu opintojaksolla nimeltä Pedagoginen asiantuntijuus työelämässä (5 op), jossa opiskelija tarkastelee ja kehittää omaa asiantuntijuuttaan valitsemassaan työelämäympäristössä.

Viidennen vuoden harjoittelu

Taulukko 5. viidennen vuoden harjoittelu

	OP	OPETUS	SEURANTA	KESTO (VK)	OKL
HELSINKI, VIIKKI	10	80 x 45	20 h	5-6	kyllä
JYVÄSKYLÄ	10	30 x 75	10 x 75	8	ei
RAUMA	8	20 x 45 lo 16 x 45 ao	15 x 45	2-3	kyllä
VAASA	5	30 x 45	15 x 45	4	kyllä

Helsingissä viidennen vuoden harjoittelussa on kaksi yhteisopetusviikkoa. Tämän lisäksi opiskelija opettaa yhden viikon yksin ja toimii toisen viikon yhteisopettajana. Kokonaisuus

voi tarkoittaa myös sitä, että kaikki 80 tuntia opetetaan yhdessä. Raumalla yhteisopettajuutta voi tässä harjoittelussa olla vain, jos opiskelija itse niin haluaa. Jyväskylässä yhteisopettajuutta on tarvittaessa, jos harjoittelija itse haluaa tai useimmiten siksi, että kotiluokan oppitunnit eivät muuten riittäisi harjoittelutunneiksi kaikille luokan harjoittelijoille. Vaasassa kaikki oppitunnit opetetaan yksin. Raumalla viidennen vuoden harjoittelussa on kaksi toteutustapaa: tutkiva ja kokeileva opettaja (luokanopettaja) tai aineenopettajana yläkoulussa.

OKL:n ohjaajat seuraavat Helsingissä yhden oppitunnin jokaista opiskelijaa kohti. Raumalla OKL:n puolelta harjoitteluun nimetty ohjaaja ohjaa yhden oppiaineen jakson ja käy seuraamassa jaksoon liittyviä oppitunteja ja on lisäksi mukana myös ryhmäseurantatunneilla. Vaasassa OKL:n ohjaaja on mukana kahdella oppitunnilla ja niiden jälkeisissä ohjauskusteluissa.

Jyväskylän uudessa opetussuunnitelmassa on tässä harjoittelussa opintopistemäärä muuttunut kahdeksaan. Harjoittelu suoritetaan kuuden viikon aikana ja opetusta on 42 kertaa 45 minuuttia. Tämän lisäksi opiskelijat seuraavat kymmenen oppituntia.

HARJOITTELUTIEDOT KOOTTUNA KAUPUNGEITTAIN

HELSINKI

Taulukko 6

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-
3	10	50 x 45	18 x 45	7	kyllä
4	-	-	-	-	-
5	10	80 x 45	20 h	5-6	kyllä
YHTEENSÄ	20			12-13	

JOENSUU

Taulukko 7

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	3	5 tuokiota	18 x 45	4	ei
2	-	-	-	-	-
3	7	22 x 45	27 x 45	10	kyllä
4	7	35 x 45	32 x 45	10	ei
5	-	-	-	-	-
YHTEENSÄ	17			24	

JYVÄSKYLÄ

Taulukko 8

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	5	8 x 75	16 x 75	20	ei
3	6	16 x 75	10 x 75	6	ei
4	6	24 x 45	24 x 45	6	ei
5	10	30 x 75	10 x 75	8	ei
YHTEENSÄ	27			40	

OULU

Taulukko 9

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	3	5 tuokiota	18 x 45	4	ei
2	5	20 x 45	23 x 45	6	ei
3	-	-	-	-	-
4	11	60 x 45	30 x 45	8	kyllä
5	-	-	-	-	-
YHTEENSÄ	19			18	

RAUMA

Taulukko 10

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	4	10 x 10-45	26 x 45	4	kyllä
2	8	48 x 45	28 x 45	8	kyllä
3	-	-	-	-	-
4	6	18 x 45	20 x 45	1-2	ei
5	8	20 x 45 lo 16 x 45 ao	15 x 45	2-3	kyllä
YHTEENSÄ	26			15-17	

ROVANIEMI

Taulukko 11

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	2	2 tuokiota + 4 x 45	3h / päivä	2,5	ei
2	6	18-19 x 45	67-70 x 45	5	kyllä
3	2	16 x 45	23 x 45	3	kyllä
4	7	35 x 45	noin 8-18 x 45 + vertaisseuranta	5	kyllä
5	-	-	-	-	-
YHTEENSÄ	17			15,5	

TAMPERE

Taulukko 12

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	-	-	-	-	-
2	5	30 x 45	12 x 45	8	kyllä
3	5	14-28 x 45	on	8	ei
4	5	30 x 45	8 x 45	4	ei
5	-	-	-	-	-
YHTEENSÄ	15			20	

TURKU

Taulukko 13

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	4/5	10 x 45	25 x 45	3	kyllä
2	9	40 x 45	52 x 45	8	kyllä
3	-	-	-	-	-
4	10	44 x 45	10 x 45	6	kyllä
5	-	-	-	-	-
YHTEENSÄ				17	

VAASA

Taulukko 14

VUOSI	OP	OPETUS (min)	SEURANTA (min)	KESTO (VK)	OKL
1	-	-	-	-	-
2	5	20 x 45	16 x 45	4	kyllä
3	-	-	-	-	-
4	5	15 x 45	15 x 45	4	kyllä
5	5	30 x 45	15 x 45	4	kyllä
YHTEENSÄ	15			12	

OHJAUKSET

Kyselylomakkeella selvitimme kunkin harjoittelun osalta, onko harjoittelukoululla tähän harjoitteluun liittyviä koko harjoitteluryhmää koskevia yhteisohjauksia, infotilaisuuksia tai luentoja. Lisäksi selvitimme, onko määritelty luokanohjaajan pitämien ryhmäohjausten määrää ja sisältöjä. Kysyimme myös yksilöohjausten määrää ja sisältöjä. Huomasimme, että harjoittelukoulujen välillä oli eroja siinä, millä nimikkeellä ohjaukokonaisuuksia tarjottiin opiskelijoille. Yhteinen aloitustilaisuus yhdistää kuitenkin kaikkia, vaikka nimikkeet vaihtelevat. Luokan oppilaisiin ja luokan sekä koulun käytänteisiin ohjaaminen nousi myös yhteiseksi teemaksi.

Poimimme ryhmäohjausten keskeiset teemat harjoittelukohtaisesti seuraaviin tiivistelmiin. Ensimmäisessä harjoittelussa nousi esiin seuraavia teemoja: pedagogiikka ja oppiminen, vuorovaikutus ja ryhmädynamiikka, opettajan ammattirooli ja toimintakulttuuri sekä käytännön toteutus ja turvallisuus.

Toisen harjoittelun teemoja olivat oppilaat ja luokan toimintakulttuuri, opetussuunnitelma ja suunnittelu, opetusmenetelmät ja pedagogiikka, arviointi ja reflektointi, ammatillinen kehittyminen ja opettajuus sekä turvallisuus ja toimintaympäristö.

Kolmannen harjoittelun osalta löysimme seuraavia aiheita: opetuksen suunnittelu ja tavoitteellisuus, työtavat ja oppimisympäristöt, oppimisen ja koulunkäynnin tuki, arviointi ja palaute, vuorovaikutus ja sitouttaminen sekä turvallisuus ja käytännön järjestelyt. Lisäksi oli valinnaisia teemoja, kuten kestävä tulevaisuus, alkuopetus, opetuskokeilu tai tutkimusjakso, koulun johtaminen tai tietyn oppiaineen hallinnan syventäminen.

Neljännän vuoden osalta teemoja olivat suunnittelu ja arviointi, luokan toimintakulttuuri ja oppilaat, opetussuunnitelma ja pedagoginen perusta, opetusmenetelmät ja oppimisympäristöt, ammatillinen kehittyminen ja opettajuus sekä yhteistyö ja vuorovaikutus.

Viidenneltä vuodelta löytyi kodin ja koulun yhteistyö, oppimisen ja koulunkäynnin tuki, opetuksen suunnittelu ja arviointi, luokan toimintakulttuuri ja käytännöt, johtaminen ja koulun rakenteet sekä opetusuran alkuun liittyvät ohjaukset ja vaihtuvat teemat harjoittelun tavoitteiden mukaisesti. Omassa yksikössämme Jyväskylän normaalikoulussa luokanopettaja-opiskelijoiden ohjausten teemat on määritelty hyvinkin tarkasti harjoittelukohtaisesti. Tällä on pyritty varmistamaan opiskelijoille mahdollisimman yhdenmukainen sisältö ohjauksissa. Käytäntöön johti opetusharjoittelijoilta kerätty harjoittelupalaute, jossa tuli aiemmin kritiikkiä siitä, että osa opiskelijoista koki ohjausten sisällöissä isojakin eroja. Tarkasti määrätyillä ohjausteemoilla pyritään vahvistamaan opiskelijoiden tasa-arvoa.

HYVIÄ KÄYTÄNTEITÄ

Yksi meitä kiinnostava asia oli, löytyykö harjoitteluista sellaisia helmiä, joita kannattaa jakaa muille. Tähän liittyen kysyimme: “Liittyykö koulussanne tähän harjoitteluun, joku hyväksi havaittu käytäntö, jonka haluat jakaa?” Joitakin käytänteitä saimme jaettavaksi. Seuraavassa käytänteitä on koottu opintovuosittain.

Ensimmäinen opintovuosi

Jyväskylässä ensimmäisessä harjoittelussa käsitellään OKL:n puolella harjoittelun keskeisiä vuorovaikutusosaamiseen liittyviä teemoja videoituja oppitunteja tarkastelemalla. Tämän ohjatun mallin avulla havainnoidaan sitten tunteja omassa kotiluokassa. Lapin yliopiston harjoittelukoululla on luotu Seppo-peli, jonka avulla tutustutaan koulurakennukseen ja tiloihin. Turussa puolestaan on ammatillisen kehittymisen työpaja yhteisopettajuudesta.

Toinen opintovuosi

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa hyvänä käytänteenä on pidetty tiivistä yhteistyötä yliopiston ohjaavien opettajien kanssa jaksojen ennako-ohjauksessa. Myös Raumalla koetaan hyväksi yhteispalaverit kaikkien harjoittelua ohjaavien opettajien kesken, mukana siis myös OKL:n ohjaajat.

Tampereella hyväksi on koettu se, että seuranta-tunnit ovat ohjattua seurantaa, jossa käytetään tarkkailulomaketta. Lisäksi on määritelty tiettyjen oppiaineiden opettaminen syksyllä ja keväällä. Turussa on mainittu hyvänä asiana jaksosuunnitelman mallinnos, joka toimii apuna opiskelijoilla suunnitelmien tekemisessä.

Kolmas opintovuosi

Joensuussa opetus on jaettu tässä harjoittelussa tasaisesti tieto- ja taitoaineiden kesken. Tämä on koettu toimivana. Rovaniemellä puolestaan kaikki opettavat tunnit sisältyvät monialaiseen oppimiskokonaisuuteen. Jyväskylän normaalikoulussa koetaan hyvänä käytänteenä koko opiskelijaryhmälle tarjotut suurryhmäluennot ja suurryhmäohjaus tunti- ja jaksosuunnitelmien tekemisestä.

Neljäs opintovuosi

Joensuussa nostettiin esille päätöstilaisuus, jonka yhteydessä järjestetään erkan messut. Harjoittelijat jakavat siellä hyviä käytäntöjä syventävästä harjoittelusta. Tampereella puolestaan järjestetään tiedeiltapäivä, jossa opiskelijat jakavat kokeilujensa tuloksia.

Yhteistyöhön liittyvänä käytänteenä on nostettu esiin Joensuussa pari kertaa vuodessa järjestettävät erityispedagogiikan lehtoreiden ja koulun ohjaavien opettajien tapaamiset. Kyselyn toteuttamisen aikaan Raumalla koettiin hyvänä se, että harjoittelussa paneuduttiin kolmiportaiseen tukeen. Turussa taas on kiinnitetty huomiota kuormitustekijöiden ennakointiin jo harjoittelun alkuinfossa.

Viides opintovuosi

Jyväskylässä vahvuutena koetaan päättöharjoittelijoiden vastuuviikko, jossa harjoittelija ottaa kokonaisvastuun luokanopetuksesta ja arjen järjestelyistä. Raumalla päättöharjoitteluun kuuluu opiskelijoilla tutkiva ja kokeileva opettaja -prosessi. Prosessin tavoitteena on kehittää opettajan ammatillista ajattelua ja toimintaa tutkimuksellisen otteen avulla. Prosessin keskeiset vaiheet ovat: havainnointi ja analyysi (opetus tilanteiden tarkastelu ja dokumentointi), kokeilu (uusien menetelmien ja ratkaisujen testaaminen käytännössä), reflektio (oman toiminnan arviointi ja kehittämiskohtien tunnistaminen) ja raportointi (prosessin tulokset kootaan esimerkiksi portfolioon).

POHDINTA

30 tapaa harjoitella opettajuutta näyttäisi pitävän paikkaansa. Huomasimme, että havainnot, jotka johtivat tämän kehittämistyön tekemiseen, olivat oikeita. Meitä yllätti harjoitteluiden suuri vaihtelevuus. Jokaisessa harjoittelukoulussa tehdään arvokasta työtä luokanopettajaopiskelijoiden valmentamisessa tulevaa työtä varten. Pohdimme sitä, että löytyykö erilaisten harjoittelumallien sisältä vahvuuksia ja kultajyviä, joita kannattaisi jakaa ja hyödyntää yhteisesti. Varmasti meillä olisi opittavaa toisiltamme toimivien käytänteiden osalta. Yhteistyön arvoa harjoittelukoulujen välillä kannattaa arvostaa ja luoda sille mahdollisuuksia.

Jatkossa kiinnostaisi selvittää, millaiset valmiudet opiskelijat kokevat saavansa oman opettajankoulutuslaitoksensa harjoittelupolulta. 30 tapaa harjoitella opettajuutta herätti meissä ainakin 30 uutta kysymystä aiheen tiimoilta. Pystytäänkö opettajankoulutuslaitosten opetussuunnitelmissa takaamaan opiskelijoille opintosisällöissä ja opetusharjoittelussa tasapuolisuus ja yhdenvertaisuus? Saavatko he samanlaiset valmiudet työelämään varten? Onko tällä edes mitään merkitystä? Tarvitseeko koulutuksen olla samanlaista? Mitä vaikutusta erilaisella harjoittelupolulla voi olla koulutuspaikan valinnassa? Näkyvätkö harjoittelu opettajankoulutuslaitosten profiloitumisessa? Voiko tällä olla vaikutusta työtä hakiessa? Vaikuttaako opetustuntien määrä harjoitteluiden aikana siihen, miten realistisen ja kokonaisvaltaisen kuvan opiskelija saa opetustyöstä? Antaako suuri määrä yhteisopettajuutta enemmän valmiuksia samanaikaisopettajuuteen? Lisääkö yhteisopettajuus epävarmuutta hallita yksin opetusryhmää ja valmistella opetusta?

LÄHTEET

Finlexin sivusto. Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998 §4.
Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/986#chp_1__sec_1

Finlexin sivusto. Yliopistolaki 558/2009 §88.
Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2009/558#chp_11__sec_88

Jyrhämä, R. (2022). Sata tapaa tulla opettajaksi. eLIKSIIRI.
<https://www.eted.fi/eliksiiri-artikkeli/sata-tapaa-tulla-opettajaksi>